

Bespreken en beoordelen van professioneel gedrag 3

Universitair Medisch Centrum St Radboud

Professioneel handelen en professionaliteit alsmede het belang ervan zijn belangrijk in de uitvoering van medische beroepen. In de tandheelkundeopleiding van het Universitair Medisch Centrum St Radboud wordt dit belang onderkend. De doelstellingen van het desbetreffende onderwijsonderdeel zijn dat een student progressie vertoont in zijn professionele ontwikkeling, dat hij over zijn professioneel gedrag kan reflecteren en dat hij, samenwerkend in teamverband, kan omgaan met de reflectie van anderen over zijn eigen professionele gedrag. Gedurende de gehele opleiding wordt digitaal een 'Ontwikkelingsplan professioneel gedrag' bijgehouden. Dit ontwikkelingsplan wordt regelmatig met de student besproken en zo nodig worden verbeterpunten aangegeven.

Creugers NHJ, Bulte JA, Brands WG. Bespreken en beoordelen van professioneel gedrag 3. Universitair Medisch Centrum St Radboud
Ned Tijdschr Tandheelkd 2008; 115: 547-548

Inleiding

De begrippen 'professioneel handelen' en 'professionaliteit' alsmede het belang ervan in de uitvoering van medische beroepen zijn reeds uitvoerig beschreven (Raghoobar-Krieger et al, 2008). Dit belang wordt ook door de tandheelkundeopleiding van het Universitair Medisch Centrum St Radboud onderschreven. Dit artikel beperkt zich tot een globale beschrijving van de wijze waarop dit onderwerp is verwerkt in het curriculum.

Curriculum

In wezen is er niets nieuws onder de zon als er wordt gesteld dat naast kennis en kunde meer van een tandarts mag worden verwacht. De attitude van de tandarts ten opzichte van de patiënt en het verantwoording nemen voor zijn handelen zijn altijd al onderdeel geweest van oordeelsvorming over de kwaliteit van de zorg die een tandarts biedt. Nieuw zou men kunnen noemen dat de onderdelen die tezamen deze attitude vormen, thans beter en explicieter zijn omschreven. Dit proces heeft ertoe geleid dat professionaliteit min of meer 'meetbaar' is geworden en dat professioneel handelen op belangrijke onderdelen ook kan worden geleerd. Het wekt dan ook geen verbazing dat een tandheelkundeopleiding het onderwerp 'professionele ontwikkeling' tot belangrijk onderdeel van haar curriculum heeft gemaakt.

Het competentiegebied 'professionaliteit' is expliciet opgenomen in het Raamplan Tandheelkunde 2008 (VSNU, 2008). Daarnaast is met ingang van 2007 de tandheelkundeopleiding verlengd van 5 naar 6 jaar; 3 jaar bachelorfase en 3 jaar masterfase. De masterfase gaat in het jaar 2010 van start. Door deze gebeurtenissen is de professionele ontwikkeling dan ook expliciet en zichtbaar in het onderwijsprogramma opgenomen, niet alleen als onderdeel van het (pre)klinische onderwijs, maar ook als apart onderdeel van het curriculum. Hierbij wordt in het theorieonderwijs steeds rekening gehouden met de fase waarin het professionele leven van de student zich op dat moment bevindt. De professionele ontwikkeling is in feite vervlochten met de hele opleiding. De expliciete bespreking hiervan is evenwel als herkenbaar onderdeel in het onderwijsprogramma opgenomen. Het wordt thans geleidelijk vanaf het eerste studiejaar ingevoerd en keert in alle studiejaar terug. Jaarlijks wordt er 1 studiepoint aan toegekend, hetgeen vrijblijvendheid uitsluit. De doelstelling van het onderwijsonderdeel is als volgt geformuleerd: "...de student vertoont progressie in zijn professionele ontwikkeling en kan over zijn professioneel gedrag reflecteren." In een later stadium van de opleiding, als ook in teamverband wordt samengewerkt met studenten mondzorgkunde en anderen, is deze doelstelling uitgebreid tot: "...de student vertoont progressie in zijn professionele ontwikkeling. Hij kan over zijn eigen professioneel gedrag en dat van anderen reflecteren en

hij kan omgaan met de reflectie van anderen over zijn eigen professionele gedrag.”

Omdat het hier om de ontwikkeling van professioneel gedrag gaat, wordt gedurende de gehele opleiding digitaal een zogenaamd ‘Ontwikkelingsplan professioneel gedrag’ (OPG) bijgehouden. Indien de student dit wenst, kan hij inzage van zijn eigen OPG vragen. Als de student vervolgens meent dat er onjuistheden in het OPG staan, kan hij de coördinator van dit onderwijsonderdeel verzoeken om een verklaring van hemzelf, de student, in het OPG op te nemen. De inhoud van het OPG is in principe vertrouwelijk en kan slechts worden ingezien door de student zelf, door zijn supervisor – een supervisor is een ervaren klinische docent die 12 studenten begeleidt –, door de toekomstige supervisor(en) en door de (toekomstige) coördinator(en) van het onderwijsonderdeel. Indien de student onvoldoende scoort in een evaluatiegesprek, 3 keer een aanvullend gesprek heeft gehad en vervolgens bij een nieuwe evaluatie weer onvoldoende scoort, kan ook de examencommissie het OPG inzien.

Aan het einde van het eerste studiejaar omvat dit OPG (als voorbeeld) onder meer: een kennismakingsbrief van de student gericht aan de supervisor (deze supervisor is niet direct betrokken bij het onderwijs aan de desbetreffende student), een beoordeling van het professionele gedrag door een docent van het preklinische onderwijs (gebruikmakend van een gestandaardiseerd beoordelingsformulier met vastgestelde criteria), een zelfreflectie van de student op zijn eigen professionele gedrag en een verslag van het jaarlijkse evaluatiegesprek met de supervisor. Een zelfreflectie van de student over zijn professioneel gedrag stuurt hij ongeveer 2 maanden voor het eind van het studiejaar naar zijn supervisor. Aan het eind van het studiejaar heeft de student een gesprek met zijn supervisor aan de hand van het OPG. Op basis van het gesprek met de supervisor krijgt de student terugkoppeling en een beoordeling (4-puntenschaal; 1 = onvoldoende, 4 = goed). Als de student tijdens de evaluatie een onvoldoende scoort, zal de supervisor aangeven op welke punten de student zich moet verbeteren. Tijdens het daaropvolgende studiejaar heeft de student 3 additionele gesprekken met de supervisor, dan wel met de coördinator van het onderwijsonderdeel. Dit gesprek gaat over de eerder aangegeven verbeterpunten. Deze gesprekken zijn geen reguliere evaluatiegesprekken en de student wordt tijdens die gesprekken niet beoordeeld. Indien een student tijdens een regulier evaluatiegesprek een tweede keer onvoldoende scoort, kan de examencommissie het OPG inzien en desgewenst nader onderzoek instellen naar de (on)wenselijkheid van (verdere) patiëntenbehandeling door de student.

Het in de vorige alinea beschrevene is slechts een voorbeeld van het verloop van de ontwikkeling van professioneel gedrag en de begeleiding en beoordeling daarvan in een bepaald studiejaar. In elk studiejaar wordt een andere focus gekozen die naast de aangegeven verbeterpunten (de ontwikkeling) onderdeel van het zelfreflectieverslag is.

Discussie

Het is de bedoeling met de inbedding van de curriculumlijn ‘professionele ontwikkeling’ een daadwerkelijke bijdrage te leveren aan de professionele ontwikkeling van de student en toekomstige tandarts. Daarbij is gekozen voor een praktische en pragmatische werkwijze die enigszins aansluit bij de systematiek van het docentmentoraat in de geneeskundeopleiding van het Universitair Medisch Centrum St Radboud Nijmegen. Het belang van dit onderwerp rechtvaardigt continue zorg voor en evaluatie en zo nodig aanpassing van het onderwijsonderdeel.

Literatuur

- *Raghoobar-Krieger H, Schaub RMH, Zijlstra-Shaw S, Verkerk M, Stengena B.* Bespreken en beoordelen van professioneel gedrag 1. Centrum voor Tandheelkunde en Mondzorgkunde Groningen. Ned Tijdschr Tandheelkd 2008; 115: 534-539.
- *Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU).* Raamplan 2008. Eindtermen van de tandartsopleiding. Utrecht: VSNU, 2008.

Summary

Discussing and evaluating professional behaviour 3. Radboud University Nijmegen Medical Centre

Working professionally and professional behaviour are important issues in the practice of a medical profession. The Radboud University Nijmegen Medical Centre's Dental School recognizes their importance. The aims of the education in professionalism are that a student's professional behaviour can be seen to be improving during the study, that the student can reflect on his professional behaviour and that the student, working in a dental team, is able to deal with other people's responses to his professional behaviour. During the entire study, a 'Developmental plan of professional behaviour' is recorded digitally. This developmental plan is discussed and if necessary aspects requiring improvement are indicated.

Bron

N.H.J. Creugers¹, J.A. Bulte², W.G. Brands³

Uit ¹de afdeling Orale Functieer, ²het Onderwijsinstituut UMCN en ³de afdeling Preventieve en Curatieve Tandheelkunde van het Universitair Medisch Centrum St Radboud in Nijmegen

Datum van acceptatie: 5 september 2008

Adres: prof. dr. N.H.J. Creugers, UMC St Radboud,

postbus 9101, 6500 HB Nijmegen

n.creugers@dent.umcn.nl